

DELO

Izhaja enkrat mesečno.

Naročnina: 6 Din polletno.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Miklošičeva 22 II.

Ban dr. D. Marušič — petdesetletnik

Dne desetega decembra t. l. je slavil ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič petdesetletnico svojega rojstva. Ni mnogo petdeset let v človeškem življenju. Toda, če stoji človek v javni službi, kakor je to slučaj pri gospodu banu, je tudi petdeset let mnogo.

Ban dr. Drago Marušič se je rodil v Opatjem selu na Krasu. Ljudsko šolo je obiskoval v domačem kraju, nakar so ga poslali v gimnazijo v solčno Gorico. Tu je položil tudi maturo, nakar je odšel v slovansko Prago, kjer se je na vseučilišču posvetil pravnemu študiju. Že doma in pa v Gorici se je odločno oprijel narodne misli. V Pragi pa se je njegova narodna odločnost še bolj utrdila, kajti živel je tam

stah srbske vojske osebno okusil vse trpljenje mučeniške poti preko albanske Golgote, ki ji ni primere v zgodovini.

Ko so se po umiku preko Albanije ponovno začele organizirati srbske čete, je bil dr. Marušič poslan v Švico, odtam pa je prišel v Pariz in London, kjer je vstopil v vrste Jugoslovenskega odbora, ki se je v inozemstvu boril za ustvaritev jugoslovenskih teženj. Jugoslovenski odbor, videč njegove izredne sposobnosti in njegovo obsežno jezikovno znanje, ga je poslal v Ameriko z nalogo, da propagira med našimi izseljenci jugoslovensko stvar.

Po končani svetovni vojni je deloval kot tajnik reparacijske komisije v

25 letnica tivolske resolucije

»Zaprl ste tivolsko resolucijo v omaro, se niste več brigali zanjo, a sedaj ste jo zopet privlekli na dan.« (»Demokracija«, letnik 1918, str. 21).

Teh besed, ki so bile izrečene na desetem strankinem zboru jugoslovenske soc.-dem. stranke o Božiču leta 1917., sem se spomnil, ko sem v marksističnih listih čital bombastične pozive na proslavo petindvajsetletnice tivolske resolucije. Tem pozivom so pozneje sledila poročila o »mogočih manifestacijah« marksističnega delavstva za — jugoslovensko misel. Mi bi se teh manifestacij iskreno veselili, če ne bi vsebovale toliko drzne zgodovinske potvorbe in toliko neresničnosti, fabricirane za ljudi, ki so navajeni hitro pozabljati in ki slepo verjamejo vse, kar se jim s strani marksističnih generalov servira, ter če bi sami verjeli to, kar danes propovedujejo. Neki marksistični časopis se je ob tej priliki celo povzpela do drznega vprašanja, češ, »kje ste bili vi nacionalisti, ki hočete imeti nacionalizem v zakupu takrat, ko smo že mi, razredno zavedni marksistični delavci zahtevali ustanovitev samostojne in neodvisne jugoslovenske države«. Da zamore tako vprašanje postaviti samo tisti, ki se radi negacije nacionalizma nikdar ni potrudil preštudirati zgodovinskega razvoja jugoslovenske misli in jugoslovenske državne samobitnosti, je samo ob sebi razumljivo in zato tudi odveč o tem izgubljeni besede. V nekem drugem marksističnem listu pa čitamo, da marksisti nikdar niso zatajili načel tivolske resolucije, čeprav so se delili na mnogo frakcij. Tudi to je zlobno zavijanje resnice, kajti marksistično časopisje raznih frakcij je po našem osvobojenju pa vse do 6. januarja 1929 zavzemalo prav čudno stališče napram vprašanju jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva. Še danes so v njihovih vrstah ljudje, ki trdijo, da je n. pr. slovenski jezik zapostavljen, istočasno pa izdajajo njihove strokovne organizacije svoje legitimacije v srbohrvaščini in — madžarščini. Torej slovenščina je zapostavljena, a jezik »viteškega naroda«, ki je lastnik Janka Puste, jim je več kot slovenščina! Sicer pa: nedoslednost je glavna karakteristika marksizma, obenem pa dokaz, da so naši marksisti ostali nezidprosi internacionalisti, kljub vsemu trkanju na prsi, da so nacionalisti.

Pribijamo, da avtorji tivolske resolucije niti najmanj niso mislili na kakšno samostojno jugoslovensko narodno državo, ali pa celo na razbitje avstro-ogrske monarhije. Oni so imeli le pred očmi avtonomno jugoslovensko skupino s pravico samoodločevanja le v narodno kulturnih zadevah, kar jasno priča sledeči odstavek tivolske resolucije:

»Vsem narodom skupni interesi, kakor tudi zmagovita napredujoča tendenca vseh narodov Avstro-Ogrske k nacionalni demokraciji predstavljajo proti absolutizmu in fevdalnemu dualizmu novo politično idejo narodne avtonomije, t. j. preobrazbo Avstro-Ogrske tako, da bo na enotnem gospodarskem ozemlju vsakemu narodu brez ozira na zgodovinske meje zajamčena enotnost, samostojnost in samouprava v vseh narodno-kulturnih zadevah.«

Tivolska resolucija je bila sprejeta ob navzočnosti zastopnikov avstrijsko-nemške socialne demokracije. Ta pa si je predstavila uedinjenje Jugoslovenov na ta način, da bi prišli vsi Jugosloveni pod žezlo Habsburžanov. Prvotno je bila avstrijsko-nemška socialna demokracija velikonemška, v času tivolske resolucije, leta 1909., zlasti pa med vojno, je bila črnozolta do kosti. Namesto rdečega internacionalizma je stopil

črnozolti, katerega bistvo je bilo združitev narodov pod habsburškim žezlom. V centralnem strankinem glasilu je slavil Renner mirno »simbijo« avstrijskih narodov, triumfal nad dejstvom, da je avstrijska »državna misel« zmagala, premagala »narodnostno načelo« — in to ravno takrat, ko so veleizdajniški procesi, sodbe avstrijskih vojaških sodišč in 10.000 vesal posredovali to zmago. Navduševal se je za aneksijo Poljske in Srbije, da se izvede »svoboda« in uedinjenje obeh narodov. Ker bi se pa ne dalo doseči povečanja habsburške države brez dovoljenja Nemčije, je sprejel načrt »Srednje Evrope in ekonomičnega imperija Hamburg-Bagdad. Demokratska okrožna uprava z narodno avtonomijo naj bi tvorila podlago za mirno »simbijo« narodov. Iz vsega tega je razvidno, da jugoslovenska socialna demokracija, ki je delovala rok v roki z nemško avstrijsko, ni mogla imeti s tivolsko resolucijo tega namena, ki ga danes prikazujejo.

Tudi deseti zbor jugoslovenske socialno demokratske stranke, ki se je vršil o Božiču l. 1917., torej osem let po tivolski resoluciji, dokazuje pomen tivolske resolucije baš nasprotno, kakor to danes marksistični generali dokazujejo. Na zboru se je mnogo govorilo o tivolski resoluciji in se tudi nanjo sklicevalo. Zato lahko trdimo, da se je zbor vršil v duhu iste, kar pa ni oviralo rdečih delegatov, da se je sklepalo pod sugestijo Rennerjevega fantoma nadnacionalne države in se je popolnoma prilagodilo njegovemu oportunističnemu, ki je pričakoval ozdravljenja političnih razmer v Avstro-Ogrski od tega, da poizkuša pregovoriti vladajoče kroge k reformam obstoječih naprav, a ne priznava obvladanim svobode, da si sami zgrade svojo hišo, da ji postavijo najprej zanesljiv temelj in jo opremijo v notranjosti po svojih potrebah. Tretja točka resolucije strankinega zbora je zahtevala združitev vseh enonrodnih občin in okrožij v eno narodno politično zvezo kot nepretrgano gospodarsko, prometno in upravno celoto s pravico samoodločevanja v kulturnih, gospodarskih, socialnih in upravnih zadevah; zahtevala je združitev teh samoupravnih, narodno-gospodarskih enot v federativno, *jadransko-donavsko-sudetsko (recte avstrijsko)* državno zvezo kot prirodno, prometno, gospodarsko, narodnostno in politično državno celoto s polno pravico samoodločevanja na zunaj in znotraj združenih narodnosti.

O dogodkih po svetovni vojni, ki jasno pričajo o neresničnosti trditve na raznih proslavah petindvajsetletnice tivolske resolucije, ne bom pisal, ker jih imamo še vsi v prav živem spominu. Nam ostaja še samo vprašanje: Čemu marksisti kar naenkrat naglašajo, da so nacionalni, ko so vendar sami vedno trdili, da se marksizem in nacionalizem izključujeta? Vzrokov za to je več. Eden glavnih pa je brezdvomno ta, da marksisti čutijo, da se jim izmikajo tla izpod nog, ker je delavstvo uvidelo, da je njegova rešitev samo v nacionalizmu. Vaje ti pa hočejo obdržati za vsako ceno v rokah, četudi se mora danes hvaliti to, kar se je včeraj še napadalo.

Obljubi, ki so jo marksisti storili na raznih proslavah petindvajsetletnice tivolske resolucije, da bodo vedno hodili po smernicah, ki so bile postavljene leta 1909., prav radi verjame, posebno, če pomislimo, da je lanskemu kongresu jugoslovenskih socialnih demokratov v Beogradu prisostvoval tudi gospod — Renner!

Ban dr. Drago Marušič

baš v času, ko so bratje Čehi vodili najostrejši boj proti nemškemu nasilju. Za časa svojega bivanja v Pragi se je mnogo udeleževal v raznih nacionalnih dijaških društvih, posebno v akademskem društvu »Jugoslavija«, ki so ga tvorili slovenski, hrvaški, srbski in bolgarski dijak. Tu je bil položen tudi temelj njegovemu jugoslovenskemu prepričanju, ki mu je bilo pri njegovem delu vedno vodilno.

Po končanih pravnih študijah se je povrnil v Gorico ter se posvetil odvetništvu. Kot odvetniški pripravnik pri odvetniku dr. Dinku Pucu, sedanjem ljubljanskem županu, se je vneto udeleževal pri vseh tedanjih narodnih društvih v Gorici ter kmalu postal duša narodnega dela. To njegovo delo pa je pretrgala svetovna vojna, ki ga je vrgla v Galicijo. Na fronti pa ni ostal dolgo, ker je kmalu prešel na rusko stran. V Rusiji se je takrat začel med slovenskimi oficirji ujetniki močan pokret za vstop v zavezniške armade. Dr. Marušič ni dolgo okleval in eden od prvih je vstopil v srbsko vojsko kot jugoslovenski dobrovoljec, da se bori proti avstrijskemu nasilju. Bilo je to leta 1915., baš v onem trenutku, ko se je morala srbska armada umakniti pred sovražnikovo premočjo preko zasneženih alpskih gora na Krf. Dr. Marušič je v vr-

Parizu. Kljub visokemu položaju, ki ga je zavzemal, pa se je tej službi prostovoljno odpovedal, ker njegovo srce ga je neprestano gnalo v domovino, ki je že toliko let ni videl. Nasečil se je v Ljubljani, kjer je odprl odvetniško pisarno. Kot ljubljanski odvetnik se je živo udeleževal v raznih gospodarskih podjetjih in nacionalnih društvih, pa tudi kot politik v vrstah bivše Samostojne kmetijske stranke.

Dne 4. decembra 1930 je bil od blagopokojnega viteškega kralja pozvan za bana dravske banovine. Ko je zasedel to važno mesto, je imel na svojem uradnišču nagovor, v katerem je med drugim dejal: »... Vedno moramo imeti pred očmi in gojiti vse plemenite narodne gospodarske, toda zavedati se moramo, da sta glavna stebra naše domovine kmet in delavec. Zato moramo posebno brigo posvečati našemu kmetu in delavcu, kot glavnim produktivnim silam narodnega gospodarstva...«

Teh svojih načel se je g. ban dr. Marušič ves čas svojega banovanja tudi držal. In baš radi tega mu nacionalno delavstvo tem iskreneje čestita k njegovemu jubileju z iskreno željo, da bi tudi v bodoče imel vedno pred očmi blagor našega malega človeka. Naj bi nam ga usoda ohranila še mnogo let!

Posvetimo več pozornosti obrtniškim vajencem

Prvi teden meseca decembra so si izbrali naši obrtniki za svoj propagandni obrtniški teden, ki se je vršil pod geslom »Temelj narodnega blagostanja je krepak rokodelski stan!« Ob tej priliki so se vršila razna propagandna predavanja, obrtniška manifestacija, obrtniški sejmi itd. Mnogo se je razpravljalo o bodočnosti obrtniškega stanja, pri čemer pa se je skoraj popolnoma pozabilo na to, da je bodočnost obrtniškega stanja poleg drugega največ odvisna tudi od zdravega obrtniškega naraščaja.

Splošno je namreč znano, da so življenjske razmere obrtniškega naraščaja v pre mnogih slučajih silno težke. To so otroci v dobi od 14. do 18. leta starosti; po novem obrtnem zakonu pa lahko pristopijo k izučevanju obrti otroci od 12. leta starosti dalje. Med tem ko se mladini sicer posvečuje vedno večjo pozornost v higijskem in socialnem oziru, ko se dela vse mogoče, da bi bila mladina čim jačja in odpornejša, ko se neprestano propagira »solnce, zrak in svetloba«, ko so po šolah in raznih zavodih razstavljene slike o higijskem življenju, ki prikazujejo kako naj mladina živi, da mora biti čim več na zraku, da se mora kopati, da mora imeti snažno stanovanje itd., pa velik del mladine, in sicer obrtniški naraščaj, nima možnosti živeti takega življenja. Kot da za obrtniški naraščaj to ne velja! Velik del naših delodajalcev misli, da je vsaka izprememba škodljiva ter smatra, da ni potrebe, da se za njihov naraščaj nekaj napravi, ker pač gledajo v tem oškodovanje stanovskih interesov. Obrtni zakon sicer vsebuje nekaj določil o zaščiti vajencev, toda nikomur ne pade v glavo, da bi se vsaj ta določila najstrožje izvajala.

Sicer pa je v tem pogledu obrtni zakon zelo pomanjkljiv. V njem n. pr. manjka odredba o zakonitem odmoru vajenca. Ko ima ostala mladina, lahko rečemo, skoraj štiri mesece počitnic

na leto, nima obrtniški vajenec pravice niti do enega dneva! To zavisi popolnoma od dobre volje in milosti delodajalca. A delo v zaprtih, največkrat nehigijskih delavnicah, kjer je često zrak onečiščen z raznimi, starem, še bolj pa mlademu organizmu škodljivimi plini in prahom, zahteva, da se da vajencu čim več prostega časa za uživanje svežega zraka. Večina teh otrok, ko so že dalje časa v obrti, zna že nekaj delati in zato morajo često nadomeščati pomočnike, ki radi tega vedno bolj in bolj padajo v brezposelnost. Nimalokrat se dogaja, da pošiljajo obrtniki v hiše opravljati razna dela vajence, zaračunavajo pa, kot če bi bili delo izvršili kvalificirani delavci. Tak vajenček torej mora nadomestiti pomočnika in tudi pripomoči k delodajalčevemu zaslužku, ali o kakih nagradah ali plačih za izvršeno delo v večini slučajev ni nikakega govora.

Iz teh nekaj vrstic je razvidno, da je marsikaj, kar bi se moralo pridati obrtnemu zakonu, kakor tudi, da bi morala oblast poskrbeti za najstrožje izvajanje onih par odredb, ki jih ima obrtni zakon v zaščito obrtniškega vajenca.

V teh kratkih potezah sem hotel samo opozoriti širšo javnost, da je v tem pogledu še mnogo odprtih vprašanj, ki morajo v enaki meri zanimati tako delodajalca, kakor delavca, socialnega politika in zdravnika. Tudi Okrožni uradi za zavarovanje delavcev bi se morali malo bolj zanimati za to vprašanje, ker je v njihovem lastnem interesu, da bodo njihovi bodoči člani krepki, zdravi in odporni.

Če so si naši obrtniki že izbrali za svoj obrtniški teden geslo »Temelj narodnega blagostanja je krepak rokodelski stan«, potem mislimo, da jim to ne sme biti samo prazna fraza, ampak mora to geslo biti njihovo prepričanje. In če so prepričani, da je krepak rokodelski stan temelj narodovega blagostanja, potem je treba, da posvetijo v prvi vrsti vso svojo skrb svojemu naraščaju.

V. B.

Vprašanje enoodstotnega izrednega davka

O enoodstotnem izrednem davku, ki so ga podjetniki radi napačnega tolmačenja tozadavnega paragrafa finančnega zakona od delavstva pobirali, je bilo mnogo debate in povpraševanja. Sedaj je Upravno sodišče v Celju v konkretnem slučaju razsodilo, da delavstvo ni podvrženo temu davku. Zanimivo je, da so to razsodbo marksisti proglasili za uspeh svojega dela. S tem se v svojem tisku neprestano bahajo in »Delavec« celo trdi, da je to zasluga Stokovne komisije za Slovenijo. Temu pa ni tako, temveč je resnica, da so baš marksisti s svojo nerodno taktiko pri g. finančnem ministru ob priliki tozadavne intervencije zakrivil, da ni že davno sam g. minister rešil tega vprašanja v korist delavstva, ampak da se je moralo začeti z dolgotrajno proceduro tožbe na Upravno sodišče. Na intervencijo deputacije grafičnega delavstva je g. minister že nameraval zadevo tako rešiti, kakor je to delavstvo zahtevalo. Mem tem pa so prišli k njemu neki marksisti iz Zagreba ter zahtevali, da se oprostite plačevanja enoodstotnega izrednega davka tudi nameščenci, brez ozira na njihov položaj in dohodke; z drugimi besedami: tudi razne bančne ravnatelje, ki imajo večkrat po več desetstično dinarjev mesečnih dohodkov. To potegovanje marksistov, ki vedno trdijo, da zastopajo samo delavske interese ter se tudi predstavljajo kot edini pravi borci za iste, za kapitalistične bančne ravnatelje in druge take visoke »zverke«, je g. ministra tako »razjezilo, da je bil v bodoče gluha za vsako, še tako dobro mišljeno intervencijo glede enoodstotnega izrednega davka. Ker se torej po tej poti ni moglo priti do pravega rezultata v tem vprašanju, je sklenila Delavska zbornica, v kateri pa ne sede samo zastopniki marksistov, ampak tudi drugih strokovnih organizacij, da je treba napraviti poizkusno tožbo na upravno sodišče. Torej tega niso storili marksisti sami, ampak tudi zastopniki NSZ in JSZ, kar je »Delavska Pravica« tudi že javno povedala. Ker pa se v Delavski zbornici še vedno grejejo nekateri marksistični generali, so le ti do-

bili od Stokovne komisije delavca, ki je tožil. Na to tožbo je sledila sledeča razsodba:

Upravno sodišče za dravsko banovino v Celju F 485-34-5

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Upravno sodišče v Celju je pod predsedstvom predsednika upravnega sodišča dr. Bedekoviča Janka, v prisotnosti upravnih sodnikov:

1. dr. Bavdka Jožeta,
  2. dr. Kržišnika Antona,
- dalje zapisnikarja dr. Turnška Viktorja,

na tožbo Podgornika Ludvika, pomožnega delavca v Ljubljani, zastopane po dr. Korunu Milanu in dr. Jelencu Celestinu, advokatih v Ljubljani, zoper odločbo finančne direkcije v Ljubljani z dne 14. septembra 1934, št. 56-41-III ex 1934, radi povračila 1% nega izrednega doprinosa k uslužbenskemu davku, brez javnega naroka, v smislu čl. 26. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih, v nejavni seji razsodilo tako-le:

Tožbi se ugotovi in se izpodbijani upravni akt razveljavi radi nedostatnega postopanja s tem, da se postopa v smislu pripomb upravnega sodišča.

Razlogi:

Davčna uprava Ljubljana mesto je z odločbo z dne 27. julija 1934 št. 22705-1 zavrnila tožiteljevo prošnjo za povračilo 1% izrednega doprinosa v znesku Din 1.62, ker so v smislu § 16., toč. 4. finančnega zakona za leto 1934-35 oproščeni izrednega prispevka samo nekvalificirani ročni delavci, dninarji, na hitro roko najeti za posel ob izrednih in nujnih potrebah.

Pritožbo zoper to odločbo je dravska finančna direkcija v Ljubljani z odločbo z dne 14. septembra 1934, št. 56-41-III ex 1934 zavrnila z razlogi davčne uprave, ki se naslanjajo na interpretacijo ministrstva financ z dne 4. junija 1934, št. 36.156.

Zoper to odločbo, ki je bila tožitelju dostavljena dne 22. septembra 1934, je

le-ta dne 5. oktobra 1934, tedaj pravčasno, vložil tožbo na upravno sodišče.

V tožbi uveljavlja tožitelj:

1. da je trditev, da so oproščeni izrednega prispevka samo delavci, ki sploh ne plačujejo uslužbenskega davka, v protislovju z besedilom zakona, ki nalaga plačilo izrednega prispevka samo gotovim zavezancem uslužbenskega davka; da je gornja trditev tudi nesmiselna, ker je pač jasno, da tisti, ki ne plačujejo uslužbenskega davka, tudi ne plačujejo izrednega doprinosa; da bi bil zakonodajalec pojem »delavci« točneje označil, če bi bil mislil le na kvalificirane delavce; in da so potemtakem oproščeni plačevanja izrednega prispevka vsi delavci, bodisi izučeni, bodisi priučeni;

2. da je postopanje ostalo nedostavno, ker toženo oblastvo ni ugotovilo dejstva, da spada tožitelj v kategorijo oseb, ki so oproščeni plačila izrednega prispevka.

Tožitelj predlaga, da se izpodbijana odločba razveljavi.

Upravno sodišče je o tožbi naslednje razmotrivalo:

Po § 16. toč. 4. stavka prvi finančnega zakona za leto 1934-35 plačajo 1% izredni prispevek vsi zavezanci uslužbenskega davka od prejemkov, ki so temu davku zavezani.

Po čl. 90. toč. 5. zakona o neposrednih davkih pa niso zavezani uslužbenskemu davku dohodki nekvalificiranih delavcev-dninarjev na hitro roko najetih za posel ob izrednih in nujnih javnih potrebah.

Torej že po načelih, izraženih v prvem stavku § 16. toč. 4. finančnega zakona za leto 1934-35, niso zavezani izrednemu prispevku nekvalificirani delavci dninarji, najeti na hitro roko, ker sploh niso zavezani uslužbenskemu davku.

Zato določila drugega stavka navedenega določila, da izrednega prispevka ne plačujejo delavci in dninarji, ni mogoče razumeti v tem smislu, da so tega prispevka oproščeni samo oni delavci in dninarji, ki so nekvalificirani in na hitro roko najeti za posel ob izrednih in nujnih javnih potrebah (glej razpis ministrstva financ, ki je citiran v dejanskem stanju te sodbe). Kajti ob taki interpretaciji bi bilo določilo, da so izrednega prispevka oproščeni delavci in dninarji, popolnoma odveč.

Radi tega se mora pojem »delavci in dninarji« interpretirati s splošnega narodnogospodarskega stališča.

Za delavca v tem smislu se smatra vsakdo, brez razlike spola, ki daje svojo telesno delovno moč stalno ali začasno v službo tretjim osebam, bodisi za nagrado, bodisi radi lastnega izučevanja. Delavec v tem smislu je lahko kvalificiran (kvalificiran obrtnik, ki se je po redni poti izučil obrta po predpisih svoje stroke in dovršen učene obrtnih šol, odnosno pomočnik), polkvalificiran (delavec, ki opravlja obrtne posle, ki pa se obrta ni izučil) in navaden fizični delavec (oseba, ki opravlja navadna fizična dela). Nameščenec ne izgubi značaja delavca, če sam opravlja fizična dela in le postransko nadzoruje druge, enakovrstno zaposlene delavce (predelavec) ali če samo šteje in zabeleži ponavljajoča se enakovrstna delovna opravila drugih, ne da bi mogel z delovno močjo teh oseb razpolagati. Pač pa se ne more več smatrati za delavca tisti, ki nadzoruje delovanje drugih nameščencev, da se vrši v tehničnem ali gospodarskem oziru pravilno in še postransko sam opravlja fizična dela (obratovodja, delovodja, polir itd.) (glej §§ 3 in 36 zakona o zaščiti delavcev, §§ 1 in 1a zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev v obliki ces. naredbe z dne 25. junija 1914 in čl. 1 in 6-12 pravilnika o delavcih državnih prometnih ustanov).

Z obrazloženega vidika je potemtakem postopati po presoji vprašanja, kateri zavezanci uslužbenskega davka so z ozirom na oprostilo določbo za delavce in dninarje oproščeni izrednega prispevka in kateri ne.

V predmetnem primeru pa še ni ugotovljeno, če je tožitelja smatrati za delavca v gornjem smislu ali ne.

Zato je moralo upravno sodišče tožbi ugotoviti in izpodbijani akt razveljaviti radi nedostatnega postopanja v smislu čl. 26. upravnosodnega zakona, ne da bi pozvalo stranke.

Celje, dne 30. oktobra 1934.

Zapisnikar: Predsednik:

dr. Turnšek, l. r. dr. Bedekovič, l. r.

Načelna razsodba glede enoodstotnega izrednega davka, ki ga je moralo delavstvo plačevati, je torej dosežena. Ker pa se ta razsodba nanaša le na

slučaj enega prizadetega, je potrebno, da vsaka strokovna organizacija napravi seznam prizadetih, in to za vsako podjetje posebej. Nato naj te sezname predložijo delodajalcem s prošnjo, da jim enoodstotnega doprinosa ne odtegujejo, sklicujoč se pri tem na gornjo razsodbo Upravnega sodišča v Celju.

Glede že odtegnjenega 1% izrednega davka, ki so ga delodajalci že plačali davčni upravi, naj strokovne organizacije istočasno zaprosijo delodajalce, da odtegnjene zneske enostavno zaračunajo na tekoči uslužbenki davek. Ako pa delodajalci tega iz kakršnega koli vzroka ne bi hoteli storiti, potem naj vsak posamezni delavec zahteva na podlagi razsodbe Upravnega sodišča v Celju, da se mu 1%ni doprinos, ki mu je bil odtegnjen poleg rednega davka, povrne. Če bi davčna uprava vrnitev odklonila, je treba napraviti zoper to odklonitev pritožbo na finančno direkcijo v Ljubljani. Če bi pa tudi ta pritožbo zavrnila, je treba vložiti tožbo na Upravno sodišče v Celju.

Pogajanja pri Doctor in drug

Delavstvo v tovarni Doctor in drug v Mariboru si je želelo urediti delovne razmere v tovarni s posebno kolektivno pogodbo. V to svrhu so se vršila 29. novembra pri podjetju pogajanja, ki pa niso privedla do nobenega pozitivnega rezultata. Razpravo je vodil inspektor dela g. ing. Baraga, Delavsko zbornico sta zastopala podpredsednik tov. Rudolf Jurvan in nje mariborski tajnik, zastopane so bile tudi strokovne organizacije, med njimi zastopnik naše organizacije tov. Kravos. Razprava, ki je trajala vse dopoldne, je končala brez vsakega rezultata, ker so zastopniki podjetja izjavili, da so sicer načelno za kolektivno pogodbo, da jo bodo pa sklenili, ko bo sklenjena za vso tekstilno industrijo. Tudi o zvišanju mezd ni hotelo zastopstvo podjetja ničesar slišati. Delavski zastopniki so izjavili, da si pustijo proste roke za nadaljnje akcije. O razpravi je bil napravljen zapisnik.

Delavstvo še ni spregovorilo zadnje besede in zato smo prepričani, da pridemo tudi v tej tovarni do kolektivne pogodbe.

Važno opozorilo članom bratovskih skladnic

Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah je odklonila članu, odn. njegovi ženi ob porodu dajatve po § 64. odst. (1), točka 2. z motivacijo, da imajo po določilih § 65. pravico do teh dajatev samo članice. Na pritožbo naše jeseniške podružnice, je krajevna bratovska skladnica izdala pod opr. št. 1226-2/34 z dne 21. novembra t. l. naslednji razglas:

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani je z dopisom št. 6290/34 z dne 17. novembra 1934 sporočila, da se mora v § 65. skladničnih pravil drugi stavek, odstavka (4), pravilno glasiti kakor sledi:

Prav tako se daje podpora iz § 64. odstavka (1), točka 2., samo članom, ki imajo v poslednjem letu pred porodom vsaj devet mesecev članstva.

Z ozirom na to razlago je krajevna bratovska skladnica priznala tudi svojki člana pravico do porodniških dajatev po § 64. skladničnih pravil.

Mnenje naše jeseniške podružnice je bilo tedaj pravilno in je le pozdraviti njeno prizadevanje, da se je ta nejasnost v skladničnih pravilih pravilno tolmačila.

Tkalnica Weilguni

Z ozirom na očitke, ki smo jih v zadnji številki iznesli proti tovarni Weilguni, smo se prepričali, da niso povsem točni. Sicer je res, da so nekateri delavci tožili zaradi plačila mezde, a ne odgovarja resnici, da tovarna delavce izkorišča. Mi nočemo nikomur delati krivice in obžalujemo, da smo bili napačno informirani. Da bomo popolnoma na čistem, smo zaprosili Delavsko zbornico, da poskuša ugotoviti, v kolikor nas je informator napačno informiral.

Delavci stopite v vrste NSZ

Bratovske skladnice

Poročilo upravnika Dularja na anketi Županske zveze v Ljubljani.

Današnje zborovanje, ki se ga udeležujejo poleg državnih oblasti, Delavske zbornice in strokovnih organizacij tudi vse naše občine, kojih blagostanje je v veliki meri odvisno od dobro uspevajočega rudarstva in topništva in ž njim zvezanega rudarskega zavarovanja in ki ga je sklicala naša ugledna Županska zveza v Ljubljani, nam kažejo, v kako veliko stisko je prišlo pokojninsko zavarovanje rudarjev.

Rudarsko zavarovanje je eno izmed najstarejših socialnih zavarovanj na svetu, saj so ga poznali že stari Rimljani. Naše sedanje zavarovanje pa je staro že nad 130 let.

Povod sestanku tega zavarovanja je bila povezanost interesov zaradi skupnega sožitja pri delu v rudniku in enaka negotovost pred nesrečami. Prvotno so se združevali zavarovanci v prostovoljnih bratovščinah, kasneje pa se je uredilo zavarovanje v bratovskih skladnicah na zakoniti podlagi: rudarski zakon z dne 23. V. 1854; zakon o bratovskih skladnicah z dne 28. VII. 1889, pravila bratovske skladnice z dne 1. XII. 1924, ter končno ona z dne 16. II. 1933, ki so sedaj v veljavi.

V Jugoslaviji je porazdeljeno rudarsko zavarovanje od 1. I. 1925 dalje na pet glavnih bratovskih skladnic, ki imajo svoje sedeže v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Splitu in Ljubljani. Prej so opravljale posle zavarovanja bratovske skladnice na posameznih rudnikih in drugih montanskih obratih. Te obstoje kot izvršilni organi glavnih bratovskih skladnic še danes. Sedeže pri nas imajo v Celju, Hrastniku, Jesenicah, Kočevju, Krmelju, Laškem, Lešah pri Prevaljah, Ljubljani, Mežici, Rajhenburgu, Ravnah, Storah, Trbovljah, Velenju in Zagorju.

Bratovske skladnice imajo bolniško, nezgodno, brezposelno in pokojninsko zavarovanje.

Dočim se nahajajo prve tri zavarovalne grane navzlic sedanjim gospodarskim neprilicam v še dovolj ugodnem stanju, je pokojninska blagajna kljub razmeroma visokim prispevkom pasivna.

Pokojninsko zavarovanje v Sloveniji je bilo pred vojno dobro fundirano, ker je imelo kapitalno kritje, sedaj pa zaradi razvrednotenega premoženja, zlasti pa zbog vedno večjega števila upokojencev napram padajočemu številu zavarovancev, kot posledice gospodarske depresije, ne more z dohodki niti več kriti tekočih obveznosti.

Zadnja matematična bilanca, sestavljena po stanju 31. XII. 1929, izkazuje obveznosti v iznosu 430.000.000 Din, imamo pa danes premoženja samo 14.243.000 Din.

Ob prevzemu v jugoslovensko upravo, so imele bratovske skladnice v Sloveniji pokojninsko zavarovanih članov 15.197 ter 3878 upokojencev in sicer 1608 članov, 1333 vdov in 932 sirot in za pokojninsko zavarovanje 8.984.000 kron ali 2.246.000 Din premoženja. V letu 1920. smo prevzeli iz bratovske skladnice v Sv. Stefanu v Avstriji, kjer so bili prej zavarovani delavci premoškovnika Leše, še 29 upokojenih članov, 71 vdov in 13 sirot. Prejeti bi morali pa po saintgermainski mirovni pogodbi od te skladnice tudi del njenega premoženja, ki odpade na zavarovance iz Leš; ali to se do danes še ni zgodilo.

Prispevki v pokojninsko zavarovanje so se pobirali do konca 1924 po do takrat veljavnih pravilih posameznih bratovskih skladnic in so se do tega dne tudi izvrševale upokojitve po teh pravilih. Sedaj imamo teh upokojencev (staroupokojencev) še 861 članov, 1057 vdov, 171 sirot, skupaj 2089 oseb. Njih pokojnine znašajo na leto povprečno za

člana	Din 78,96,
vdovo	„ 33,62,
siroto	„ 13,09.

K tem pokojninam se dajejo še draginjske doklade iz Pokrajinskega pokojninskega sklada za rudarje po predpisih zakona o Pokrajinskem pokojninskem skladu za Slovenijo z dne 19. II. 1922, v katerega vplačujejo premoškovna podjetja v dravski banovini po 5 Din od vsake tone konsumu name njenega premoženja in iz kojega prejema naš sklad 74,7 odst. vseh dohodkov.

Na draginjskih dokladah je prejel v letu 1933. povprečno staroupokojenec (z ženo in otroci) 2459 Din, vdova 1252 Din, sirota enojna 491 Din, sirota dvojna 1220 Din.

Izplačanega je bilo skupaj 3.655.853 Din ter poleg tega še na izrednih doporah 346.662 Din, skupaj tedaj Din 4.002.515.—

Na podlagi pravil z dne 1. XII. 1925 so se uvedli s 1. I. 1926 prispevki v iznosu 5 odst. od kategorijskega zaslužka. Od istega dne dalje so se izvršile tudi upokojitve po določbah novih pravil.

Ker je v zadnjih letih mnogo zavarovancev v pričakovanju izboljšanja pokojninskega zavarovanja kljub oslabelosti še vendar vztrajalo na delu do uveljavljenja novih pravil, in je dalje zaradi vedno večje krize v premoškovni industriji bilo reduciranih nad 6000 rudarjev, od katerih so mnogi morali biti upokojeni, je število novoupokojencev toliko naraslo, število zavarovanih članov pa toliko padlo, da 5 odstotni prispevki spričo novih pokojnin niso več zadostovali in so se morali v naši skladnici postopoma zviševati tako, da znašajo danes že 14 odstotkov.

Zavarovanih članov imamo samo še 9770, število novoupokojencev pa je naraslo že na 3565 in sicer 2339 članov, 554 vdov, 669 sirot in 3 sorodnike.

Na novih pokojninah prejema povprečno na leto:

član	Din 5.135.—
vdova	„ 2.168.—
sirota	„ 766.—
sorodnik	„ 1.485.—

Povprečni prispevek za pokojninsko zavarovanje, od katerega odpade pol na člana, pol na podjetje, znaša za enega člana že 1252 Din na leto, dočim je znašal v letu 1924. po starih pravilih samo 30 Din.

V letu 1933. smo imeli dohodkov 13.303.484 Din, izdatkov pa 13.821.417 Din, torej primanjkljaja 517.933 Din; letos pa moramo računati že s primanjkljajem enega milijona, navzlic podpori 100.000 Din, ki nam jo je na-

klonila na našo prošnjo kraljevska banska uprava dravske banovine.

Ker bi nadaljnega zvišanja prispevkov ne mogli prenesti niti zavarovanci niti večina podjetij, dalje ker tudi ostale glavne bratovske skladnice nimajo po pravilih predpisanega kritja za svoje obveznosti, in ker vseh teh neprilik niso krive ne institucije same, ne zavarovani člani, temveč edino le sila razmer, je vsekakor upravičena želja, da se pokojninsko zavarovanje rudarjev, enako kot v drugih državah, sanira z javnimi sredstvi.

V ta namen je glavna skupščina skladnice že na svojem zasedanju dne 10. VI. 1933 sklenila predložiti kraljevski vladi predlog, da ustanovi poseben sklad za sanacijo pokojninskih blagajin bratovskih skladnic v Jugoslaviji, v katerega naj bi se stekali, podobno, kot sedaj že v dravski banovini od premoškov, doprinosi, ki bi se plačevali od vseh v državi produciranih in v državo uvoženih montanskih produktov in iz katerega naj bi se podpirale po potrebi vse bratovske skladnice v kraljevini.

Prilagodil se je tudi osnutek takega zakona ter z motivi vred predložil rudarski oblasti.

Na letošnji skupščini dne 9. junija 1934 je bila zbog bojzani, da bo težko prodreti s predlogom za obdavčitev vse montanske produkcije, sprejeta spomenica, ki predvideva v svrhu ustanovitve sanacijskega fonda naložitev naklad samo na vso premoškovno produkcijo v Jugoslaviji.

To spomenico smo poslali gospodu ministrskemu predsedniku, ministru za šume in rudnike ter ministru za socialno politiko in narodno zdravje, dalje g. banu dravske banovine ter vsem gg. senatorjem in poslancem iz dravske banovine ter vsem članom našega banovinskega sveta.

Kot smo obveščeni, se bo o našem predlogu razpravljalo na anketni konferenci, ki jo je sklicalo ministrstvo za šume in rudnike na dan 11. XII. 1934 v Beogradu.

Kakšna je to zopet afera?

Zagrebski »Radnički Glasnik« pri naša v svoji 26. številki pod gornjim naslovom članek, ki ga radi zanimivo sti prinašamo v slovenskem prevodu.

»Mi smo že sili teh večnih afer. — Da so naši gozdovi »pusto maslo«, je najboljši dokaz to, da se v gozdne zadeve vtikajo tudi voditelji revolucijskega socialističnega pokreta. Oni najbrže mislijo: Če nismo mogli izvesti revolucije z delavskim svetom, izvedli bomo revolucijo z gozdovi, kajti nam je glavno, da se podira, pa naj bo karkoli.

Poglejmo, kaj piše »Pravda« od 20. novembra t. l.:

Pred senatom Okrožnega sodišča v Sarajevu se je vršil proces proti g. dr. Živku Topaloviću in g. Antonu Baderju na tožbo dedičev pokojnega Baderja Tuzlića, ki zahtevajo od obtoženih znesek 295.000 dinarjev na podlagi pogodbe o eksploataciji nekega gozda v bližini Tuzle.

Zastopnik privatne tožbe g. dr. Tanovič je prečital obsežno obtožnico, ki ves slučaj prikazuje takole: Gg. dr. Topalović in Bader sta sklenila z dediči pok. Tuzlića pogodbo, s katero se gg. dr. Topalović in Baderju prodaja prvenstvo sekanja gozda, ki se nahaja v katastralni občini Jasenica v tuzlanskem srezu. Na podlagi te pogodbe sta se gg. dr. Topalović in Bader obvezala plačati za kubični meter določenega lesa 10 dinarjev in to v mesečnih obrokih po 100.000 dinarjev. Kot garancijo bi bil moral g. dr. Topalović dati dedičem vrednostne papirje, katere bi smela stranka prodati v vrednosti zapadlega obroka in to, če obrok ne bi bil plačan mesec dni nato, ko je zapadel.

Nadalje pravi privatni tožilec, da sta gg. Topalović in Bader dvakrat sprejela večje količine lesa. Prvič okrog 13.000 kubičnih metrov, za katere sta tudi plačala po pogodbi določeni znesek. Drugič pa, ko jima je upokojeni nadsvetnik g. Rolinger dostavil 34.874 kubičnih metrov, sta plačala samo 150.000 dinarjev. Radi tega predlagajo privatni tožitelji sodišču, da se gg. Topalović in Bader obsodita na plačanje preostalih 295.000 dinarjev s 6% obrestmi od dneva zapadlosti poedinih obrokov.

Ker tej obravnavi g. dr. Topalović ni osebno prisostvoval, je mesto njegovega podal zagovor njegov pravni zastopnik g. dr. Ludvik Najer. On je

zahteval, da se ne ugotovi zahtevi privatnih tožilcev, češ da so oni prekiniteli pogodbo, ki pravzaprav ni niti stopila v veljavo. Kar se tiče njegovega klijenta, izjavlja, da se g. dr. Topalović ni hotel spuščati v kakšne trgovske špekulacije, ampak da je samo garantiral svojemu tovarišu g. Antonu Baderju. »Moj klijent je javni delavec«, izjavlja zastopnik g. dr. Topalovića, »in zato se on ne bavi s kupčijskimi posli.«

Z ozirom na pravno stran procesa izjavlja g. dr. Najer, da tožba nima niti logične, niti pravne osnove. Tožitelji namreč niso izpolnili pogodbe. Oni so zahtevali samo načelno dovoljenje za sekanje gozda, a po pogodbi bi ga morali prenesti na g. Baderja. Razen tega tožitelji niso hoteli niti plačati predpisanih taks. G. Najer dalje pravi, da je bilo vsega dostavljeno 13.000 kubičnih metrov lesa, ki je bil tudi plačan. Do nadaljnjih dobav ni prišlo, ker se dobavka g. Rolingerja ne more smatrati za redno dobavko, ampak za ekspertizem g. Rolingerja, ki je bil privatni nameščenec tožiteljev.

Ker tudi drugi obtoženec, g. Anton Bader, ni prisostvoval obravnavi, je mesto njega podal zagovor njegov pravni zastopnik g. dr. Oto Engl. On naglašuje, da je bil Bader, kar se tiče pogodbe, zapeljan v zmotu. Šele po končani pogodbi se je namreč ugotovilo, da se gozd ne sme sekati z ozirom na to, da je dovoljenje za sekanje ugasnilo že leta 1921. Razen tega je obstojala ekonomska nemogočnost eksploatacije gozda z ozirom na terenske razmere. Da bi ustvaril kakršnokoli možnost eksploatacije, je gosp. Bader izdal okrog 60.000 dinarjev za popravilo komunikacij, vendar brez uspešnosti. G. dr. Engl pravi dalje, da bi izvršitev pogodbe pomenila ekonomsko propast g. Baderja, in zato je on, naravno, pogodbo razveljavil.

Ko je bilo še zaslišanih nekoliko prič, katerih izpovedi pa niso bistvene za izid razprave, se je senat, kateremu je predsedoval g. Jovanović, umaknil k posvetovanju, nakar je bilo razglašeno, da se bo sodba sporočila strankam pismeno.

Nas sodba ne zanima. Važen pa je ta proces za nas radi tega, ker nam dokazuje, da se predstavniki delavskih institucij in voditelji marksističnega delavskega pokreta bavijo s trgovski-

Izseljenski teden

Po zaslugi izseljenskih organizacij se vsako leto v prvem tednu decembra spominjamo v naši državi naših izseljencev. Ti naši bratje v tujini bi nam bili gotovo bolj hvaležni, če bi se jih spominjali vse leto in ne samo gotove dni, ker bi jim to gotovo mnogo več pomagalo. Znano je, da imamo nad en milijon naših ljudi v tujini. Vprašanje pa nastaja, kaj se je storilo za te naše ljudi. In vendar so to naši ljudje, naši bratje, ki niso šli radi lepšega v tujino, ampak so morali iti za kruhom. Zato bi bila naša dolžnost, da storimo veliko več zanje. Od samega izseljenskega tedna in nedelje ne bodo imeli mnogo.

Izseljenski uradi so dali približno statistiko naših izseljencev. Po njej posnemamo, da imamo v Kanadi 18.000, Severni Ameriki 700.000, Central. Ameriki 4000, Argentini 120.000, Boliviji 1500, Braziliji 40.000, Ciju 12.000, Urugvaju 3000, Paragvaju 1500, ostalih državah Južne Amerike preko 2000, Avstraliji 10.000, Novi Zelandiji 3000, Južni Afriki 1500, Severni Afriki 2000, Nemčiji (sami Slovenci) preko 40.000, Luksemburgu 2500, Belgiji 15.000, Franciji 40.000 in v severnih državah preko 30.000 izseljencev. Te številke dajo mnogo misliti.

Pred izseljensko nedeljo smo imeli mnogo povratnikov, ki so se morali vrniti v našo zemljo. Tu ne bodo kmalu dobili dela in kruha in je zato naša dolžnost, da skrbimo za nje. Vsa naša javnost je zainteresirana nad vprašanjem, kako pomagati izseljencem. Nekaj se že stori za nje, a vse premalo. Potrebno bi bilo zato, da se vendar enkrat prične z resnejšo akcijo podporanja teh ljudi, kar bi se lahko storilo, če pomislimo na ogromen izseljenski fond, ki nekje leži in ni od njega nobenega glasu. Merodajni naj vendar enkrat povedo kaj je s tem fondom, katerega so znosili skupaj sami izseljenci. Ta fond naj služi izseljencem.

Vse naše brate razkropljene po širnem svetu iskreno in bratsko pozdravljamo z zažrtim, da jih nismo in jih ne bomo pozabili.

Važno za rudarje, njih vdove in sirote

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani razglašuje:

Upokojeni rudarji, oziroma njih vdove in sirote, ki so jim bile pokojnine iz Nemčije s 1. julijem 1932 na podlagi zasilne naredbe drž. predsednika z dne 16. junija 1932 znižane, oziroma so jim bile ustavljene, ker so bile prvotno pokojnine manjše, kot pa zneski, za kolikor so se pokojnine v splošnem znižale, naj zaprosijo zavarovalni zavod v Nemčiji, od katerega prejema oziroma so prejeli pokojnino, da jim na podlagi izvršilne naredbe z dne 9. januarja 1933, ki določa, da počiva od odredjenega znižka samo tisti del, ki odgovarja razmerju med člansko dobo v Nemčiji in skupno člansko dobo pri nemških in pri naših bratovskih skladnicah, s 1. februarjem 1933 zopet obnovi pokojnino oziroma izplača od tega dne dalje preveč odtegnjene zneske.

Za one, ki so jim bile pokojnine odklonjene, bodisi radi tega, ker so bili pri nas upokojeni predno je stopila v veljavo socialno zavarovalna pogodba med Jugoslavijo in Nemčijo, ali ker niso bili aktivni člani naših bratovskih skladnic vsaj tri leta po uveljavitvi pogodbe, ali pa ker jim je članstvo ugasnilo, to ne velja.

Natančnejša pojasnila glede tega jim bodo lahko dale krajevne bratovske skladnice in Glavna bratovska skladnica v Ljubljani.

Tiskovni sklad „Dela“

Ob prihodni okrožne konference v Celju so darovali za tiskovni sklad »Dela« naslednji: podružnica NSZ v Zabukovci 20 Din, podružnica NSZ v Hudi jami 30 Din in podružnica NSZ v Velenju 10 Din. Skupaj 60 Din. Darovalcem naša iskrena hvala!

mi špekulacijami, mesto da bi se na položajih, na katere jih je spravilo delavstvo, brigali za reševanje najbolj perečih socialnih vprašanj. Komentar k stvari pa naj si napravi vsak delavec sam...

Vesele božične praznike in srečno novo leto 1935 želijo vsem članom NSZ ter čitateljem „Dela“ Izvrševalni odbor in tajništvo NSZ ter uredništvo in uprava „Dela“.

Županska zveza za sanacijo bratovskih skladnic

Županska zveza je sklicala v petek 7. t. m. anketo, ki se je vršila v sejni dvorani mestnega magistrata ljubljanskega. Ankete so se udeležili predsednik zveze g. Babnik, njen podpredsednik župan g. dr. Puc, zastopnik kr. banske uprave g. dr. Karlin, zastopnik inspekcije dela g. inž. Gorjanc, zastopnik Delavske zbornice g. Uratnik, zastopnik mestnega socialnega urada tovariš Juvan, upravnik Glavne bratovske skladnice g. Dular, zastopnik rudarskega glavarstva g. inž. Kubias, zastopniki strokovnih organizacij, med njimi za NSZ tov. Kravos in zastopniki občin Celje, Celje-okolica, Hrastnik, Jesenice, Koroška Bela, Mežica, Rajhenburg, Guštanj, Trbovlje, Velenje, Zagorje in zastopnika dnevnikov »Jutra« in »Slovenskega Naroda«.

Anketo je otvoril podpredsednik Županske zveze g. dr. Dinko Puc, ki je uvodoma pozdravil vse delegate in podčrtal važnost vprašanja sanacije pokojninskega zavarovanja, nakar je podal upravnik Glavne bratovske skladnice g. Dular izredno zanimiv referat o stanju bratovskih skladnic, ki ga v celoti objavljamo na drugem mestu.

Sledila je nato debata, v katero je poseglo več govornikov, ki so vsi poudarjali nujnost rešitve tega važnega vprašanja. Tajnik Delavske zbornice g. Uratnik je med drugim predložil tudi resolucijo, ki je bila na anketi so glasno sprejeta. Delegat mestnega socialnega urada tov. Juvan je pozdravil sklep Županske zveze, da se zavzame za rešitev tega perečega vprašanja in prosil predsednika zveze, naj se uredi tudi vprašanje enotnega podpiranja brezposelnih, ki postaja tudi že problem. Z naše strani sta govorila še rajhenburški župan tov. dr. Benedičič in zastopnik občine Zagorje tov. Kusar, ki je orisal bedo zagorskega rudarja ter prosil, naj se sanacija bratovskih skladnic izvede čimprej.

Resolucija sprejeta na anketi, se glasi:

Županska zveza v Ljubljani je sklicala dne 7. decembra 1934 v Ljubljano predstavnike zainteresiranih občin, rudarskega pokojninskega zavarovanja, predstavnike rudarskega delavstva in rudarskih podjetij na

anketo o sanaciji pokojninskega zavarovanja rudarjev.

Na tej anketi se je ugotovilo, da bo znašal primanjkljaj pokojninske panoge Glavne bratovske skladnice v Ljubljani v tekočem letu nad 1 milijon dinarjev.

Higiena pozimi

1. Stanovanjska higijena pozimi.

Zračenje stanovanjskih sob je pozimi ravno tako potrebno kot poleti; gošpodinja, ki iz napačne varčnosti greši proti tej zdravstveni zahtevi, mora malik prihranek na kurivu poplačati s slabimi posledicami opustitve kurjave. Kajti tisti, ki pozimi ne marajo dostopa zunanjega zraka, niso iz premožnih slojev, temveč iz manj imovitih. In ker imajo le-ti povečini že itak premalo prostora v razmerju z družinskimi člani, je škoda tem večja, če se sobe ne zračijo. Če pomislimo, da z dihanjem zraku neprestano odvzemamo kisik in mu oddajamo ogljikovo kislino, in če nadalje pomislimo, da sme biti v dobrem zraku samo 0.03% ogljikove kisline, potem se ne bomo čudili, da začne v nepzračeni sobah s številnimi prebivalci posameznike kaj hitro boleti glava, da postanejo omotični itd. Dalje se dvigne toplota v takih prostorih večinoma na višino, ki je že sama na sebi nezdrava, ker nas omehkuži in v podvojenem naspotstvu proti zunanjemu mrzlemu zraku pospešuje prehlajenje. Če se vrh tega porabi peč še za kuhanje in se s tem vodna para v večji meri primeša sobnemu zraku, nastane v zaprtih prostorih plinska mešanica, ki jo moremo označiti naravnost kot strup za telo. Upravičenost te trditve občutimo najbolj, če stopimo iz takih prostorov ven na prosto. Nehote pričnemo tedaj glo-

Predvideti je, da bodo rezerve te panoge, ki znašajo le okrog 14 milijonov dinarjev, mesto 430 milijonov Din, — kolikor bi morale po načelih kapitalnega kritja znašati, — v nekaj letih izčrpane.

Na področju te Bratovske skladnice se kaže očitno, — velja pa to v latentni obliki tudi za ostale bratovske skladnice v državi, — da stoji rudarsko pokojninsko zavarovanje v naši državi pred pravo katastrofo in da so bili vsi dosedanja sanacijski ukrepi nezadostni.

Napori neposrednih interesentov za sanacijo rudarskega zavarovanja so bili v dravski banovini ogromni.

Prispevek za pokojninsko zavarovanje znaša v dravski banovini že 14 odstotkov od kategorijskega zasluzka in je dosegel letno povprečno višino 1251 Din, kar pomenja spricho skrajšanega dela v teh rudnikih še več kakor 10 odstotkov dejanskega zasluzka.

Povprečne datjave pokojninskega zavarovanja so Bratovske skladnice stalno nižale: danes odgovarjajo pri dokazani popolni onemoglosti le najnujnejšim vzdrževalnim stroškom upokojenca.

V rudniških revirjih dravske banovine vzdržuje danes preko bratovske skladnice ali preko občine vsak delno še zaposlen rudar še po enega onemoglega ali brezposelnega rudarja ali svojca. Breme pa še vedno rastejo in postajajo neznosna. Stojimo pred katastrofo rudarskega zavarovanja.

Katastrofa rudarskega zavarovanja je za stare rudarske revirje, kjer predstavljajo rudniki skoro edini pridobitni vir celih občin, istovetna s katastrofo ubožnega skrbstva sloh.

V tej obupni situaciji apelira anketa na pomoč širše javnosti in vidi edino rešitev v tem, da se uvede v vsej državi in svrhu sanacije rudarskega pokojninskega zavarovanja čimprej specialne davščine na produkte rudarske industrije, ki naj nadoknadijo manjkajoče kapitalno pokritje rudarskega starostnega zavarovanja.

Lep napredek Zemuna

Mesto Zemun je pred vojno bilo ogrsko obmejno mesto napram Srbiji. Danes spada pod občino Beograd ter tvori politično-upravno z Beogradom in Pančevom posebno Upravo grada Beograda, ki ne spada pod nobeno banovino. V Jugoslaviji zelo lepo napreduje. Pred vojno je štel 17.000 prebival-

boko dihati, da kolikor mogoče hitro oddamo ogljikovo kislino in dopolnimo nezadostno množino kisika, talko dolgo, da teče kri zopet lahko in hitreje po žilah.

Iz tega sledi, da je zadostno zračenje stanovanjskih prostorov prav tako potrebno kot jed in pijača. Dopoldne in popoldne se morajo ne glede na toploto odpreti okna, zlasti če sije sonce. Glejmo na to, da pozimi ne ojačimo zapirane oken zgoj v svrhu ohranitve toplote, razen če stavbne razmere to zahtevajo.

2. Otrok pozimi.

Kakor odraslim more postati tudi otrokom mrzli letni čas škodljiv, in sicer v veliko večji meri. Mlajši ko so otroci, tem manj je odporen njihov organizem. V sobi moramo z opetovanim zračenjem skrbeti za dober zrak; toplota v sobi naj ne bo prevelika in naj ne presega 20° C. Prav majhni otroci morajo biti stari vsaj osem tednov, ko jih nesemo ali peljemo prvič na prosto, za kar moramo izbrati pač najtoplejšo dnevne ure. Če je zrak premrzel in preoster, ne smemo pod eno leto starih otrok sploh peljati ven. Nadomestiti jim pa moramo sveži zrak s tem, da jih dobro oblečene vodimo nekoliko časa po večji sobi, ki smo ji odprli okna. Tako uživajo otroci sveži zrak brez vetra in brez ledenega mraza. V drugem letu smemo voditi otroke na prosto le do dveh stopinj pod ničlo, a tudi tedaj le za pol ure in če ni vetra. Tudi moramo

cev, danes jih pa ima preko 30.000. V Zemunu je po najnovejših statističnih podatkih 12.300 pravoslavnih vernikov, 13.500 katolikov, 1.100 protestantov, 500 židov, 185 muslimanov, 41 grkokatolikov, 28 starokatolikov in nekoliko pripadnikov ostalih veroizpovedi. Od tujcev je v Zemunu 6.700 Nemcev, 680 Rusov, 500 Madžarov, 320 Čehoslovakov in okrog 40 pripadnikov drugih narodnosti, predvsem grške. V zadnjih letih je bilo v Zemunu zgrajenih 1564 novih hiš s preko 4530 modernimi stanovanji. Pred svetovno vojno je bilo v zemun-

skih osnovnih šolah 240 učencev, danes pa jih je 2400! Srednješolskih dijakov je v Zemunu okrog dva tisoč. Na gozdarski in kmetijski fakulteti je v sedanjem semestru vpisanih okrog 700 slušateljev. Zemun pa je danes tudi eno od prvih industrijskih središč v naši državi. V njem je blizu 50 najrazličnejših tovarn in industrij. V njih je zaposlenih preko 3000 delavcev in okrog 500 nameščencev in strokovnjakov. Zemun dobiva v zadnjem času najmodernejšo kanalizacijo, ki mora biti do konca leta 1935. v središču mesta izvršena.

Podjetje Hermann Goll ne mara organizirancev

Ni veliko to podjetje, a je vendar industrijsko in je v trdih nemških rokah. Delavstvo v tem podjetju je svojčas delalo tudi po 16 ur dnevno in ni poznalo nedelj in praznikov. Sedaj dela po 12 ur dnevno, četudi je bilo naznanjeno pristojni oblasti in baje tudi kaznovano zaradi prekršitve zakona o zaščiti delavcev. Pa se je nemški lastnik g. Hermann Goll razburil in v tej razburjenosti odpustil tri dolgoletne delavce, katere je osumil, da so med onimi, ki so se pritožili inspekciji dela. Tudi jih je odpustil zaradi tega, ker so organizirani. To jim je izjavil o priliki odpusta, ko jih je napotil do našega zaupnika, češ, njemu se zahvalite za odpust in on naj vam poskrbi za novo delo.

Razumljivo je, da delavci niso bili tihi na to in so se potem NSZ pritožili na Delavsko zbornico, ki je razpisala razpravo na licu mesta in ugotovila, da je podjetje res odpustilo vse tri delavce za-

radi organizacije. Vsi izgovori nemškega podjetnika niso držali, preočito je pokazal ljubezen do organizacije. Podjetnik je tudi odklonil plačati delavcem nadurno delo, ki gre v tisočake. Ker je poskus mirne poravnave ostal brezuspešen, so delavci vložili potom odvetnika tožbo za plačilo nadur in nepravilnega odpusta. Inspekcija dela bi pa morala takega podjetnika poučiti, da ne sme zaradi organizacije odpuščati delavcev. Posebno pa ne, če so osumljeni, da so prijavili nerednosti pristojni oblasti. Delavstvo se bo v bodoče balo iskati pravice pri oblasti in je zato potrebno, da se take gospode pouči, da velja tudi za njih zakon. Tvrdba Hermann Goll, ki je nemška in ne trpi v svojem podjetju nacionalnih delavcev, ima baje tudi državne dobave. Prav bi bilo, da dobivajo take dobave ljudje, ki spoštujejo zakonske predpise.

Jugoszláviai vas-és femmunkások szövetsége

Vemo, da bodo vsi naši čitatelji začudeno pogledali naslov teh vrstic. Ugibali tudi bodo, če ne hvalimo Madžarske z njim ali če jim ne čestitamo k »uspehu« v Zenevi. Pa ni nič takega. Je le to naziv za Savez metalških radnika u Jugoslaviji in smo ga posneli iz članske knjižice, ki nam je prišla v roke od odstopiškega sodruka, ki ni mogel razumeti, kako pridejo oni, ki so se pred 25 leti izrekli za Jugoslavijo do tega, da dajo jugoslovenskim delavcem v roke članske knjižice z madžarskimi napisi. Nas to tudi čudi, še bolj nas čudi, da naš pošten slovenski delavec ne zavrne in odkloni take knjižice, ki mu ne služi v čast. SMRJ ima trojezično člansko knjižico, in sicer v cirilici srbsko, v latinici pa hrvaško in madžarsko. Iz take knjižice smo posneli, da imajo naši slovenski kovinarji namesto članske knjižice »Tagsagi könyv« in da so »tagji«, kakor pravijo Madžari članom. Nas je sram, več kot sram, da je mogoče kaj takega po tolikih letih nacionalne osvoboditve. »Elnöku« in »Titkaru« naših marksistič-

nih sodrugov čestitamo na ljubezni, ki jo imata do Madžarov in napravimo k tem vrsticam piko. »Pecset« ali žig sramote pa sodrugi s sebe ne bodo oprali.

Javno vprašanje krščanskim socialistom

Krščanski socialisti so imeli 2. decembra sestanek v kamniškem Ljudskem domu. Na tem zborovanju je govoril g. Srečko Žumer, ki je med drugim dejal: »Kdor se hoče organizirati pri kapitalistih, naj se organizira pri NSZ, ki je poklicana za to, da ruši delavsko fronto.« Javno vprašamo gospoda Žumera in krščanske socialiste, naj nam povedo, na osnovi česa nas prištevajo h kapitalistom in kedaj smo rušili delavsko fronto. Odgovor pa naj bo tak, da bomo lahko dali gospodom priliko, da svojo trditve dokažejo.

pomisliti, da otrokom rade ozebejo roke in ušesa, in moramo le-te posebno zaščititi. — Včasih so vzrok za prehlajenje mrzla tla v sobi. Zato naj otroci pozimi ne bivajo v sobah, ki niso kurjene. Vpliv mrzlih tal je tembolj škodljiv, čim večkrat otroci na deske sedajo, na njih sedijo ali se po njih kretajo. Otroške sobe moramo opremiti pozimi s preprogami ali odejami, ki jih moramo pa seveda večkrat temeljito osnažiti.

3. Zimska higijena.

Navodila za ohranitev zdravja pozimi:

1. Pozimi moraš več jesti kot v toplem letnem času; prednost imajo hranilna sredstva z maščobno vsebino, kot olje, slanina, surovo maslo itd.
2. Glej, da se zelo veliko giblješ.
3. Segrej stanovanje, toda ne preveč; za zdravje najbolj prikladna je sobna temperatura 18 do 20° C.
4. Prezračaj sobo večkrat za krajši čas, kajti gorkota peči dober zrak lažje segreje, na drugi strani pa pospešuje dober zrak zgoritvene procese v organizmu in s tem vred segreje telesa.
5. Tudi spalnico moraš zvečer še enkrat prezračiti. Bolje je, če je spalnica zmerno segreta, kot ledenomrzla. Spanje pri odprtem oknu ni nikakor pozimi v enaki meri za vse pripravljivo.
6. Pozimi nosi temno in debelejšo obleko, po možnosti iz ovčje volne.
7. Če greš na prosto, si obleci suknjo ali površnik, najbolje, če je podložen z

volno ali kozuhovino. Brž ko prideš v zaprte prostore, moraš površnik ali suknjo itd. odložiti.

8. Za roke porabljalj pozimi le prostorne in tople nogavice.

9. Čevlji naj bodo udobni in prostorni, naj imajo debel dvojen podplat, notri pa vložko iz probkvine ali klobučevine ali močnega papirja. Ob slabem vremenu si natakni galoše iz gumija, ki jih moraš v sobi, vagonu itd. takoj odložiti.

10. Mokrih čevljev ali novagic se znebi, kakor hitro moreš, in jih zamenjaj s suhimi. Mokre noge so zmeraj mrzle.

11. Tudi pozimi ne pozabi na splošno snago telesa. Neguj telo, čeprav včasih to ni prijetno.

12. Dobro je, če se oprimeš primerne zimskega sporta, tvojim telesnim močem in sposobnostim primerne.

4. O nahodu.

Nahod se smatra kot prehladna obolenost. Je nekakšen prvi štadij in predstavlja pogosto prvo našo borbo s prihajajočim sovražnikom. Včasih pa nahod ni prehladna bolezen, temveč je nastal zaradi draženja nosne sluznice po prahu, ostrih snoveh in strupih.

Nahod je katarno vnetje nosne sluznice, ki se hoče pogosto razširiti navzdol proti žrelu, jabolku in bronhijam in ki hoče sluznico teh organov katarno napasti. Zato nahoda nikakor ne smemo zanemariti, zlasti ne v starejši dobi, ker more s prehodom v globlje organe postati nevaren.

Naš pokret

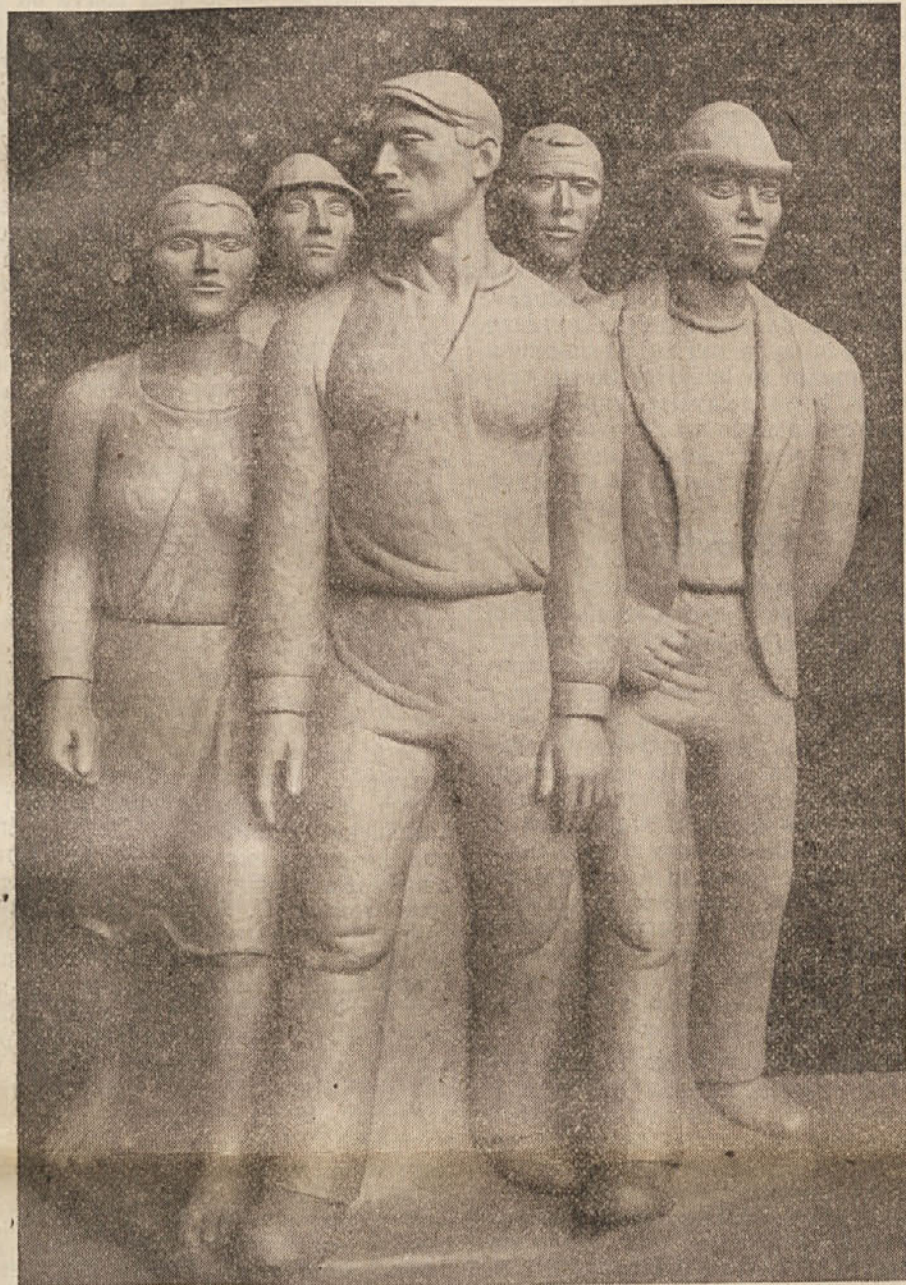
NSZ gospodu banu

Dne 10. t. m. je večja deputacija nacionalnega delavstva pod vodstvom centralnega predsednika tov. Rudolfa Juvana posetila gospoda bana dr. Marušiča ter mu v imenu celokupnega članstva NSZ izrekla čestitke k njegovi petdesetletnici. Za iskrene čestitke, ki jih je v lepem govoru izrazil tov. Ju-

poldne sejo upravnega odbora v prostorih tajništva. Prosimo vse odbornike, da se seje sigurno in točno udeležijo.

Naše okrožne konference

Izvrševalni odbor je priredil za funkcionarje podružnic NSZ okrožne konference, ki so se doslej vršile v Prevaljah, Celju, Trbovljah in Stražišču pri

van, se je g. ban vidno ginjen toplo zahvalil ter sporočil svoje pozdrave celokupnemu nacionalnemu delavstvu. Deputacija je poklonila v imenu NSZ g. banu krasno umetnino, ki jo predstavlja gornja slika. Je to visok kip iz žgane gline, ki ga je izdelal znanj slovenski akademski kipar g. Tine Kos. Kip predstavlja delavce, ki se vračajo z dela ter simbolizira delavsko organizacijo.

Seja upravnega odbora

Izvrševalni odbor NSZ sklicuje za nedeljo, dne 6. januarja 1935 ob 9. uri do-

Če nastanejo večje težkoče (glavobol, mrzlica, slabost), tedaj leži v postelji, pij vročo pijačo, se odeni z volnenimi odejami; tako se boš začel močno potiti. — Lahke nahode se zboljša, če smo v topli, a previdno prezračeni sobi. — Ogibaj se med nahodom hitre toplotne spremembe. — Med nahodom pij samo tople pijače.

Če imaš nahod že več kot štirinajst dni, si moraš brezpogojno dati preiskati nos, če nahoda mogoče ne zavlačuje kakšna komplikacija po polipih ali pa gnojenje v stranski votlini; brez strokovnega zdravljenja take komplikacije bi se tak zastaran nahod ne dal odpraviti.

Kdor rad nagiba k nahodu, naj se poleti metodično utrudi, seveda ob času, ko nima nahoda.

Ob pričetku nahoda moreš poskusiti, da preprečiš njegov nadaljnji razvoj s vdihavanjem mentolovega cveta ali če vzameš par kapljic jodove tinkture (v pol kozarcu vode).

5. O higijeni zimskega sporta.

Pozimi, ko zrak v sobah zaradi manjšega zračenja, zaradi kurjave, izhlapevanja vlažne obleke itd. ni ravno najboljše, moramo poslati otroke večkrat ven na prosto, in tudi sami moramo iti ven, da vsaj nekoliko nadomestimo pomanjkanje dobrega zraka.

Zimski zrak ni sovražnik človeka, kot se večkrat napačno misli, temveč njegov prijatelj. V njem je dosti manj prahu in bolezenskih kali kot v poletnem

Kranju. Konference so povsod doživele popoln uspeh, ker so se jih udeležili odborniki in mnogo članov vseh podružnic prevaljskega, trboveljskega, celjskega in kranjskega okrožja. Okrožne konference so obravnavale vsa vprašanja organizacije ter druga aktualna strokovna vprašanja. Povsod so navzoči z zanimanjem sledili izvajanjem govornikov in tudi sodelovali v zanimivih debatah. Okrožne konference se bodo vršile še v Mariboru, na Jesenicah in v Ljubljani.

zraku. Vrh tega vpliva mrzli sveži zrak jako dobro na presnavljanje, dihanje in delovanje srca. Tek nam postane boljši, delovanje živcev bolj energično. In vse te prednosti zimskega zraka se še bolj uveljavijo, če pride k zraku še gibanje, kajti ono nam prinaša zdravo spanje in redno prebavo. Najbolje se da zimski zrak in gibanje spojiti v zimskem sportu.

Zimski sport je za vse ljudi izborna ohranilno in osvežilno sredstvo. V mestih je seveda težko misliti na kaj drugega, kot na drsanje, a nam je naklonila narava tako pripravno okolico v neposredni bližini mest, da moremo poleg drsanja v polni meri gojiti tudi sankanje in smučanje. Z zimskim sportom dosežemo utrjenje je izborna zabranilno sredstvo proti prehlajenju. Navadimo otroke že kaj kmalu na gojitev zimskega sporta! Najbolj pripravna doba je peto do sedmo leto! Otroci so tedaj že zadosti krepki in odporni, da jim ne škoduje vsaka sapica in si ne nakopljejo takoj nahoda in katarov. Dalje so pa tudi že tako okretni in prožni, da se vseh vrst zimskega sporta igraje nauče.

Najbolj pripraven čas za otroke so pač lepe opoldanske ure. Na drsališčih je tedaj najmanj gneče in se morejo otroci brez vseh zadržkov polno razgibati. Pri smučanju, sankanju in drsanju se pridružijo v teh urah gibanju še nenadomestljivi solnčni žarki. Za otroke, ki hodijo v šolo, in za odrasle so zelo pripravne tudi ure polumraka, ker se morejo oči od napora učenja tedaj do-

Ne pozabite, da so januarja volitve zaupnikov!

Prihodnji mesec se morajo povsod izvesti volitve obratnih zaupnikov v vseh tovarnah in obratih. Tajništvo opozarja vse podružnice in zaupnike na te važne volitve. Pri volitvah je postopati v smislu danih navodil, ki smo jih sporočili z okrožnico. Delavska zbornica je izdala za volitve poseben razglas, ki je razobešen na občinah in v vseh večjih obratih. Podružnice pozivljemo, naj se povsod udeležijo volitev in postavijo svoje kandidatne liste. Sicer pa naj podružnice strogo postopajo v smislu danih navodil z okrožnico.

Huda nesreča v Senjskem rudniku

V Senjskem rudniku, ki je državno podjetje ter producira letno preko 200.000 ton premoga pri zaposlitvi okrog 1300 rudarjev, se je pripetila 15. decembra tragična nesreča. Pri tej je izgubil življenje rudar Anton Šintarič, oče šestih otrok, doma iz novomeškega sreza. Ponesrečeni rudar je bil član skupine kopačev, ki je delal v 120 m globokem rovu. Anton Šintarič je sam kopal v malem stranskem rovu, ko so popustile opore ter je jamo od vhoda proti sredini zasul velik sklad premoga in kamenja. Tovariši, zaposleni v rovu, so videli nesrečo in sprva tudi slišali tovariša, ki je z druge strani plazu klical na pomoč. Takoj so se oprijeli reševalnega dela, ki pa je bilo naporno in zamudno.

Zasutemu rudarju ni bilo mogoče pomagati. Nanj se je zrušilo za blizu 3000 kg premoga in kamenja. Pokojni rudar Šintarič je delal v Senjskem rudniku že nekaj let in je zapustil ženo in šest otrok. Nesreča se je pripetila po golem naključju. Kakor je ugotovila komisija, je bil tudi mali stranski rov po vseh predpisih podprt, pri kopanju pa se je na vrhu rova zrušila večja sklala ter razmaknila s svojo pezo podboj.

Podružnice nam pišejo

Celje

Okrožna konferenca. Pri nas se je vršila okrožna konferenca dne 25. novembra za celjsko okrožje NSZ. Vršila se je pri Skalni kleti ter je trajala ves dan. Na programu je bilo devet referatov, katere sta menjaje se podajala tov. Rudolf Juvan in tov. Vekoslav Bučar. Po končanih referatih je bila debata, pri kateri sta oba tovariša referenta odgovarjala na stavljena vprašanja.

Članski sestanek. Precej dobro obiskani članski sestanek se je vršil v soboto 15. decembra ob 17. uri v prostorih gostilne »Skalna klet«. Sestanek je otvoril tajnik celjske podružnice NSZ tov. Wltavsky, ki je podal tudi kratko poročilo o stanju delavstva v Celju in

bro odpočiti. Mlajši in nežnejši ko je otrok, tem krajši naj bo čas sankanja ali drsanja ali smučanja, kajti sport mora telo ojačati in osvežiti, a ne utruditi. Zato morajo otroci nehati, predno so se zares utrudili. Nato morajo takoj oditi domov v toplo sobo, ne pa stati ob drsališču ali sankališču ter druge gledati in zraven prezebat.

Sportna obleka mora biti smotrna. Ovratniki ne smejo biti ozki, vratne rute so odveč, priporočati je srajce iz volne ali flanele in obleko iz lodna, a vse skupaj ne sme biti predebelo, ker nas gibanje že itak ogreje. Čevlji morajo sedeti trdno okoli gležnjev in morajo dati nogi zanesljivo oporo; biti morajo zadostno široki, da se morejo prsti prosto gibati in da ne ozebejo. Doma moraj mrzle ali celo mokre čevlje in nogavice takoj sezuti in sleči in jih zamenjati s svežimi, suhimi in po možnosti ogretim.

Ob akutnem nahodu ali kašlju nikar ne sankaj ali smučaj; obratno naj te pa bledica nikar ne drži doma. Otrokom daj s seboj kakšno jed, zlasti če imajo do drsališča itd. daleč; najbolje je, če jim das kruh in masčobo, zadnje v obliki surovega masla, slanine, sardin ali kaj podobnega.

6. Mrzle noge.

Mnogim prinese mrzli letni čas veliko neprijetnost, mrzle noge. To je neprijetno, ker nas zebe in nimamo dobrodejnega toplotnega občutka; hkrati je

okolici, o nedavnih redukcijah v raznih podjetjih ter o ukrepih, ki jih je storila naša podružnica za omiljenje brezposelnosti in za podpiranje podpore najbolj potrebnih. Za njim je povzel besedo delegat centrale tov. Vekoslav Bučar, ki je v zanimivem govoru podal poročilo o enoodstotnem izrednem doprinosu ter o vprašanju zakona o minimalnih mezdah. Posebno zanimiva so bila njegova izvajanja o vlogi marksistov, ki so jo v tem vprašanju igrali. Izvajanja tov. Bučarja so bila večkrat prekinjena z burnim odobravanjem. Sledila je kratka debata, pri kateri so razni govorniki prikazali težki položaj, v katerem se celjsko in okoliško delavstvo nahaja. Nato je poročal tov. Wltavsky o regulaciji Savinje, pri čemer je bil storjen soglasen sklep, naj stori podružnica pri merodajnih oblastvih vse potrebne korake, da se ne bo delavstvo pri regulacijskih delih plačevalo slabše od onega, ki dela v industriji ter da se pri zaposlitvi upoštevajo prvenstveno domači brezposelni delavci. Pred zaključkom je še prečital brzojavko, ki jo je podružnica poslala g. banu dr. Marušiču k njegovi petdesetletnici. Čestitka je bila sprejeta z navdušenjem in z željo, da bi g. ban še dolga leta ostal na čelu dravske banovine, kateri je do sedaj s svojim nesebičnim delom toliko koristil.

Jesenice

Krajevna bratovska skladnica razglašala: Za mesec december 1934 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane brez ozira na njih bivališče, in sicer: 1. in 2. decembra g. dr. Kogoj Frančišek, 8. in 9. decembra g. dr. Čeh Milan, 16. decembra g. Kogoj Frančišek, 23. decembra g. dr. Čeh Milan, 25. in 26. decembra g. Kogoj Frančišek, 30. decembra g. dr. Čeh Milan.

Kranj

Članski sestanek. Dne 25. novembra se je vršil članski sestanek narodnega delavstva v Sokolskem domu ob zelo častni udeležbi. Na sestanku, katerega je vodil tov. Žerjal, je poročal delegat centrale tov. Anton Varšek iz Ljubljane o socialni zakonodaji in splošnem položaju delavstva v državi. Udeležba in vneto zanimanje, posebno pa obilni novi pristopi po sestanku, so pokazali, da se tudi v Kranju množijo naše vrste, kar ni mala zasluga sedanjih podružničnih funkcionarjev.

Okrožna konferenca, ki bi se bila morala za kranjsko okrožje vršiti v Kranju, se je vršila dne 9. t. m. po predhodnem sporazumu v Stražišču. Kot referenta centrale sta se udeležila konference tov. Vekoslav Bučar in tov. Vladimir Kravos, ki sta menjaje se absolvirala vse napovedane referate, ki so trajali ves dan. Udeležba s strani podružnic, ki spadajo pod naše okrožje, je bila nad vsako pričakovanje dobra. Okrožna konferenca se je vršila v gostilni g. župana Križnerja, ki je tudi navzočim pripravil prav dobro in poceni kosilo.

pa to tudi nezdravo. Večkrat taki reveži po cele ure ne morejo zaspiti, se laže prehladijo itd.

Še do danes ni popolnoma znano, zakaj toliko ljudi trpi na mrzlih nogah. Včasih so vzrok prebavna motenja, malokrvnost itd., pri večini pa je to zelo gotovo prirojeno. Saj dobiš cele rodbine, ki trpijo na mrzlih rokah, mrzlih nogah in mrzlih nosovih. Razlagajo si simptom mrzlih nog iz pomanjkanja kroženja krvi po nogah, kar ima zopet svoj vzrok v neobičajni reakciji živcev v krvnih cevkah kože. Popolnoma zadovoljive razlage pa do sedaj še nimamo.

Prva naloga v borbi proti mrzlim nogam je primerna obutev s primernimi nogavicami, da se ono malo toplote, ki jo noge vseeno še proizvajajo, obdrži in se prepreči dostop mrzlega zraka; mrzle noge zahtevajo udobne prostorne čevlje, v katerih moreš nositi debele, najbolje dvojne nogavice.

Zelo važno je, da so noge suhe. Vlažne čevlje in nogavice moraš takoj zamenjati, ko prideš domov. Nikdar ne čakaj, da se ti posušijo na nogah! Nogavice moraš premenjati, tudi če niso od zunaj vlažne; kajti že izhlapevanje iz nog zadostuje, da postanejo nogavice vlažne in vlažne nogavice odzamejo nogi zmeraj toploto. Komur se vrh tega noge še potijo, jih mora namazati s formalinšpiritom ali pa s kromovo kislino in jih mora pred obuvanjem in po sezutju dobro popudrati (salicil, tanoform itd.).

(Konec prihodnjič)

Ljubljana

Predavanja. Centralni prosvetni odsek NSZ prireja vsak tork ob pol sedmih zvečer v predavalnici Delavske zbornice poljudno-znanstvena predavanja, ki so prav dobro obiskana, kar dokazuje stremljenje našega delavstva po čim večji in širši izobrazbi. Letošnja predavanja je otvoril tov. Vekoslav Bučar z zanimivim predavanjem o zgodovinskem razvoju klerikalizma, ki ga je imel dvakrat. Tretjič je predaval tov. Vladimir Kravos o naših socialnih ustanovah. To predavanje je bilo zelo poučno in koristno. Naslednje predavanje je imel tov. Rudolf Juvan, ki je z njemu lastno spretnostjo orisal razne dogodke in pojave iz vsakdanjega življenja delavca. Peto predavanje je bilo zaradi obrtniškega tedna posvečeno našemu obrtništvu. Ob tej priliki je imel tov. Bučar uvodni govor, v katerem je orisal važnost domačih izdelkov ter obenem izrekel željo, naj bi obrtniki, ko manifestirajo za svoje pravice ne pozabili tudi svojih pomočnikov in vajencev, katerih položaj nikakor ni rožnat. Za njim je tov. Ambrožič predaval o obrtništvu vobče. Zadnje predavanje je zopet imel tov. Vekoslav Bučar, ki nas je to pot s pomočjo mnogih skioptičnih slik povedel na naš jug, preko Bosne in Hercegovine, južno Dalmacije in Črne gore v Južno Srbijo ter nas tako seznanil na podlagi lastnih doživljanjev s prirodnimi lepotami, mesti, narodnimi nošami in običaji ter umetninami krajev, ki so nam žal še vedno premalo znani. Započeta predavanja se bodo nadaljevala in upamo, da bodo vedno tako dobro posejana, kakor so bila do sedaj.

Dve seji širšega akcijskega odbora. Seji širšega akcijskega odbora sta se vršili dne 19. novembra in 3. decembra t. l. Prva se je vršila v dvorani OUZD. Vodil jo je predsednik akcijskega odbora tov. Anton Varšek, ki je tudi podal izčrpno poročilo o stanju naših ljubljanskih organizacij in o razmerah v posameznih ljubljanskih podjetjih. Tov. Vekoslav Bučar je pa obširno poročal o zunanji in notranji politični situaciji naše države, nato pa tudi podal izredno zanimivo poročilo o tem, kaj pripravlja naša država na polju naše socialne zakonodaje in kako si zamišlja rešitev nekaterih socialnih vprašanj. Na drugi seji širšega akcijskega odbora, ki se je vršila v predavalnici Delavske zbornice, je poročal tov. Rudolf Juvan o najboljših perečih vprašanjih ljubljanskega delavstva. Po njegovem poročilu je bila debata o vprašanjih, ki jih je na prvi seji načel tov. Bučar. — Akcijski odbor namerava odslej prirediti take seje dvakrat mesečno. K njim bodo vabljeni tudi nefunkcionarji, ker bo na vsaki taki seji podajal tov. Bučar polmesečna poročila o zunanji in notranji politični dogodkih.

Zalna seja zaupniškega zbora uslužbencev cestne električne železnice za blagopok. viteškim kraljem Aleksandrom I. Uediniteljem se je vršila dne 14. oktobra t. l. Na njej je imel komemorativni govor predsednik zaupniškega zbora tov. Edvard Terkuč.

Novo ustanovljeni pevski zbor NSZ pridno vadi vsak tork in petek zvečer. Konstituiral se je tudi odbor pevskega zbora, katerega predsednik je tov. Lovro Kleindienst. Zbor šteje preko 30 pevcev, ki redno poseščajo vaje. Novi pevci pa se trenutno še sprejemajo. Upamo, da bo pevski zbor kmalu postal naš ponos.

Tobačna tovarna. Nacionalno delavstvo tobačne tovarne je imelo več sestankov, od katerih se je zadnji vršil 7. t. m. Udeležba je bila s strani članstva prav dobra. S strani centrale pa se je sestanka udeležil tov. Bučar, s strani akcijskega odbora odnosno ljubljanske podružnice NSZ pa tovariša Varšek in Sattler. Na sestanku so se temeljito razpravljale tekoče zadeve in vprašanja monopolskega delavstva. V tem oziru je bilo storjenih več važnih sklepov. Izpopolnil se je tudi odbor nacionalnega delavstva tobačne tovarne s tem, da je bil za tajnika izvoljen tov. Cuperla, v akcijski odbor pa tov. Mihelič.

Strojne tovarne. V naši tovarni v zadnjem času odlično napredujemo. Pristopilo je večje število novega članstva. Imeli smo dva sestanka, enega v predavalnici Delavske zbornice, drugega pa v dvorani OUZD. Na obeh sta poročala tovariša Sattler in Vekoslav Bučar. Zadnjemu sestanku je prisostvoval predsednik akcijskega odbora tov. Varšek, ki je izrazil svoje veselje nad tem, da se naš pokret v Strojnih tovarnah tako razveselljivo razvija. Obakrat so bili prostori, v katerih so se sestanki vršili, nabit polni. Za zaupniške volitve se marljivo pripravljamo, zato upamo, da se bomo odrezali, kakor se še do sedaj nismo. S tem bo pa tudi konec marksistične demagogije in mar-

ksističnega terorja v Strojnih tovarnah. **Dobrotnik ljubljanskih revežev Anton Gregorc** — umrl. Dne 10. t. m. je umrl v Ljubljani znani dobrotnik ljubljanskih revežev Anton Gregorc v 65. letu starosti. Bil je upokojeni nadrevident državnih železnic. Kot navdušen Sokol in odločen nacionalist je videl našo boljšo bodočnost v tem, da se čimprej ustvari socialni red, ki bi nudil tudi najbednejšim človeka dostojno življenje. Sam je iz svojih skromnih sredstev ali pa od izprošenih podpor stalno podpiral podpore najbolj potrebne. Svojega dela v korist trpečega bližnjega pa v svoji skromnosti ni nikdar obešal na veliki zvon, zato so ga vsi, tudi njegovi politični nasprotniki spoštovali. S pokojnim Antonom Gregorcem je izgubila Ljubljana, posebno pa še njen šentpeterski okraj, enega največjih podpornikov in dobrotnikov revežev. Na njegovi zadnji poti so ga spremili tudi predstavniki NSZ, s katero je vedno simpatiziral in tudi za njo delal in agitiral. Blagemu možu bomo ohranili med nami časte spomin, gospe vdovi in sinom in hčeram pa izrekamo naše srčno sožalje!

Maribor

Tajnik Delavske zbornice v Mariboru g. Čeh zastopa samo socialiste. (Pri tovarni Thoma Karol, tvornica svilenih izdelkov v Mariboru, se je med delavstvom razširila vest, da bo tvornica omejila obrat. Ta omejitev naj bi trajala samo preko zime. Prizadetih bi bilo okrog trideset delavcev in delavk. Člani podružnice Narodne strokovne zveze v Mariboru, ki so prinesli to novico, so prosili intervencije. Ta naj bi se izvršila v tem smislu, da se naj tovarna, če so že redukcije potrebne, oziroma na gmotni položaj delavstva. Med delavci je namreč več posestnikov, ki bi eventualni odpust lažje prenesli kot pa oni delavci, ki žive od rok v usta. Podružnica NSZ je takoj storila potrebne korake, obenem pa tudi izjavila željo, da bi pri intervenciji sodelovala, predvsem, ker je izvedela, da nameravajo podvzeti korake tudi marksisti. Podružnica NSZ se je nato obrnila na g. Čeha tajnika Delavske zbornice v Mariboru, z vprašanjem, če vodi intervencijo Delavska zbornica. G. Čeh je to zanikal. Pristavil pa je, da je slišal o neki intervenciji pri tovarni Thoma ter izjavil, da je to izključna zadeva strokovne komisije, t. j. marksistične strokovne organizacije. — Da bi se stvar kar najbolj ugodno rešila v korist prizadetim delavcem, smo se obrnili na tovarno s prošnjo, da nas informira, kdaj se bodo predstavili gospodje marksisti. Rečeno nam je bilo, da dne 21. novembra ob 15. uri. Ob določenem času sta pred tovarno čakala g. Vidovič in g. Čeh, tajnik Delavske zbornice, ki jima prihod naših tovarišev Frasa in Zajca nikakor ni bil po volji. Šlo jim je namreč samo za prestiž lastne organizacije in ne za interese delavstva. Vprašani g. Čeh je pred tovarno ponovno poudarjal, da intervirata samo marksistična strokovna organizacija, ki ni želela navzočnosti zastopnikov NSZ. Ko je g. Čeh ponovno dal to zadržilo, se je pridružil g. Vidoviču in drugim zbranim marksistom, nakar so se vsi skupaj podali k vodstvu tovarne. — Povemo to vse javnosti, zlasti pa našim članom. Delavsko zbornico v Ljubljani pa vprašamo: Ali je g. Čeh tajnik Delavske zbornice? Ali je g. Čeh v Delavski zbornici in tudi od nje plačan samo za to, da dela za marksistične organizacije? Če je g. Čeh tajnik Delavske zbornice, katero vzdržujejo vsi delavci brez izjeme, zakaj ne izvršuje svojih poslov nepristransko in objektivno? Zakaj g. Čeh v tako važni stvari ne organizira intervencije na način, ki bi zagotovil največji uspeh? To se pravi, zakaj g. Čeh, ki je tajnik delavske ustanove, ki je po zakonu predstaviteljica vsega delavstva, briskira obče interese in dela samo po intencijah marksistične strokovne organizacije same? Z.

Otiški vrh

Tovariš urednik! Dovoli, da se tudi mi enkrat oglasimo v našem listu. V nedeljo, dne 25. novembra smo pri naši podružnici otvorili čitalnico. Dobilimo na razpolago pri g. Širniku, pd. Begantu, lepo in veliko sobo, ki smo jo uredili za čitalnico. Po zaslugi nekaterih članov smo dobili tudi mnogo časopisov, dnevnikov in tednikov. Razen tega smo dobili tudi že mnogo raznovrstnih družabnih iger, tako, da je za prijetno in poučno razvedrilo članstva zelo preskrbljeno. Podružnica vabi tem potom člane in tudi nečlane, naj čitalnico pridno poseščajo, ki bo odprta začasno ob nedeljah in praznikih. Na željo članstva bo čitalnica odprta tudi ob delavnikih, kar bo prišlo prav posebno onim

članom, ki delajo dopoldne. Zaupno povemo članstvu, da nam je obljubljen tudi radio-aparat, da bo prišel vsak na svoj račun. Tudi knjižnica nam je obljubljena, da si bo članstvo lahko na dom izposojalo čtivo za dolge zimse večere. Zato člani, posečajte našo čitalnico in pripeljite s seboj tudi druge naše somišljenike.

Prevalje

O naših razmerah. Sezonski čas, v katerem je še marsikdo našel kakšen zaslužek, da je lažje preživljal svojo bedo, je minul. Žalostno pa je, da je bil ta zaslužek tako reven, da si lahko zvečer zajedel, kar si preko dneva zaslužil. Na kakšen prihranek za zimo se še misliti ne moremo. Zato bi bilo nujno potrebno, da se čim prej sprejme zakon o minimalni mezdi, da ljudem ne bi bilo treba živeti ob sami koruzi in nezabljenej krompirju in da ne bi izza vsakega vogala prežala tuberkuloza. Tukajšnje delavstvo, kolikor ga je sploh še ob mizerni plači zaposlenega, po več mesece ne prejema svojega zaslužka. Zato ni čuda, da vedno bolj in bolj leze v dolgove in da so rubežni na dnevnem redu. Temu bi se lahko prišlo na kraj s tem, da bi se delavstvo zaposlilo in bolj pošteno plačalo njegovo delo. Na razmere v nekem rudniku pa opozarjamo oblast in jo prosimo, da se za nje malo bolj pozanima. Drugič pa več!

Trbovlje

Članski sestanek. V nedeljo 25. novembra smo imeli lepo obiskan članski sestanek, ki se ga je s strani centrale udeležil tov. Francé Juvan. Na sestanku je obširno poročal tov. Jaka Štruc o marksistični dvojni igri ob priliki zadnjega mezdnege gibanja. Svoja izčrpna in prepričevalna izvajanja je podkrepil s številnimi stvarnimi dokazi. Za njim sta še govorila tovariša Francé Juvan in Alijancič. Zadnji je iznesel prav zanimive slučaje iz zadnjega mezdnege gibanja. Teden dni pozneje se je vršila v Trbovljah okrožna konferenca, katere so se udeležile vse podružnice trboveljskega okrožja NSZ. Na konferenci sta predavala tov. Vladimir Kravos in Vekoslav Bučar iz Ljubljane.

Naša izjava v časopisu. Po izidu novembrske številke »Dela« je vodstvo naše podružnice NSZ poslalo uredništvom nacionalnih listov izjavo, ki so jo prinesli »Jutro«, »Pohod« in »Borba«. Izjava se glasi:

»Od strani marksistov in drugih neodgovornih elementov se razširjajo razburljive vesti med delavstvom, češ, da zopet izbruhne gladovna stavka v revirjih TPD v Trbovljah. Vodstvo NSZ ne dopušča več, da bi se kdorkoli igral z usodo delavstva, osobito našega članstva, zaradi tega pozivamo vse članstvo, da se kakršnekoli gladovne stavke, provocirane od maksistov in drugih neodgovornih elementov, ne udeleži. Zlasti ne v igri marksistov, ki preje stavko provocirajo, potem pa stavko lomijo, delavstvo pa spravljajo v nesrečo zgolj zaradi tega, da se pri kapitalistih kot stavkolomci politično okoristijo, češ, da so kolovodje drugi.

Brezobzirno homo vsakogar, kdor bi razširjal neresnične vesti o NSZ, njenem vodstvu ali članu, da je kakorkoli udeležen pri iniciativi za stavko, smatrali za zlohotnega hujšaka in bomo z njim tudi tako postopali.

Narodna strokovna zveza je pobornica za delavske interese, a hoče uspehe za delavstvo doseči zakonitim potom z odkritim bojem, javno na tribunah, ne pa iz skritega kota, kot to delajo marksisti in drugi. NSZ noče imeti zveze pri iniciativi za stavko, niti z onimi, ki stavko provocirajo, niti z onimi, ki stavko lomijo.

Vsemu članstvu priporočamo, naj bo previdno in naj provokatorjem ne naseda, ostalemu delavstvu pa priporočamo, da se oklene NSZ. Ta naš sklep sporočamo članstvu zaradi tega, ker se nam ni dalo možnosti sklicati članskega zborovanja, klub temu, da se je marksistom dovolilo predavanje in družabne večere z godbo, in to v času globokega žalovanja.

Članstvo pozivamo, da ta naš apel uvažuje!

Čuvajmo Jugoslavijo!
Ta naša izjava pa je silno zadela gospode sodruge okrog »Delavca«. Zato so najeli gospoda sodruga U. Sakrrrmenta, za katerega dobro vemo, da bi ga že zdavnaj prav po sakrmensko bolela glava, če se ne bi tako sakrmensko spretno skrival za raznimi psevdonimi in pod posebno za neumneže stkanim demagoškim plaščem. Pa vse to ne bo nič pomagalo, kajti vsi z gospodom U. Sakrrrmentom vred vemo, da se rdeča hiša ruši in da ga ni več lepila na svetu, ki bi moglo zopet zalepiti te sakrmensko globoke razpoke, ki so nastale

pod težkimi udarci resnice in poštene javne borbe za delavske interese. Lepega dne bo prav po sakrmensko zagrnelo in tedaj se bo rdeča hiša razletela v sakrmenski prah.

Gospodom rdečim sodrugom okrog »Delavca« ni bilo všeč, da smo tako hitro razglašili njihovo podzemsko delo ob priliki zadnje gladovne stavke. Zato so nas tudi neprestano oblivali s celimi golidami gnojnice, ki pa nas ni zadela, ampak je začelo prav po sakrmensko smrdeti v njihovih vrstah. Zaradi tega tudi na vse to nismo odgovarjali. Pa tudi sedaj, ko jim je naša izjava na sakrmensko čuden način vrgla iz tečaja še zadnje kolo v njihovih možganih, odklanjamo z njimi vsako polemiko. Tako sakrmensko brihno napadena dr. Ceperder in Štruc bosta že sama prav po sakrmensko izpregovorila, kadar bo prišel pravi čas za to. Zato jih tudi branili ne bomo. Opozoriti hočemo naše delavstvo na neko drugo sakrmensko nerodnost, ki se je pripetila »Delavcu« v njegovi letošnji 22. številki. V isti sapi namreč, ko skuša gospod sodrug U. Sakrrrment na tako sakrmensko brihten način osmešiti naš apel nacionalnemu delavstvu, v katerem smo na tako sakrmensko »zloben« način pravočasno razkrinkali Sakrrrmentovo družbo, in ko v potu svojega obraza gospod sodrug U. Sakrrrment zopet navija ono staro beraško lajno, kako so ti sakrmenski najci s Ceperdrom spravili delavce v rove, prinaša izjavo Zveze rudarjev, da »je na svoji seji, ki se je vršila dne 18. novembra t. l. razmotrivala o postopanju gotovih elementov, ki skušajo pri vsakem mezdnem gibanju izrabiti rudarje za nepremišljena dejanja... Odklanja vsako ilegalno akcijo, ki bi jo kdorkoli forsiral med rudarji in pozivlje... vse svoje članstvo, da se v nobenem slučaju ne pusti zavesti v kakršnekoli avanture...« Torej z drugimi besedami isto, kar smo že mi prej z našo izjavo povedali in kar skuša gospod sodrug U. Sakrrrment v istem stolpcu tako sakrmensko pametno smešiti. Vprašamo ZRJ: Ali se niste z našo izjavo čutili le preveč prizadete in ste zato na hitro skuhal našo izjavo sličen apel na svoje članstvo? Ali pa ste se potem, ko smo že mi opozorili javnost na novo nevarnost, ki preti rudarjem, tudi prepričali, da res obstojajo neodgovorni elementi, ki jih pa gospod sodrug U. Sakrrrment zanikuje? Ali pa ste mogoče hoteli s svojim apelom dokazati, da ZRJ ni marksistična ter tako napraviti uvod v »nacionalne« manifestacije ob priliki petindvajsetletnice tivolske resolucije?

Mi ugotavljamo samo eno: Da nam prvi stolpec četrte strani »Delavca« z datumom od 25. novembra t. l. dokazuje, da so se »Delavcu« že v enaindvajsetem letu starosti prav po sakrmensko skisali možgani. Pika.

Nova socialno-pravna knjiga

Zveza društev privatnih nameščencev v Ljubljani je v posebni knjižici izdala kot ponatis iz svojega glasila »Organizator« razpravo o delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikih, katero je spisal sodnik dr. Stojan Bajič. Avtor je našemu delavstvu že dobro znan kot socialno pravni strokovnjak po svoji odlični knjigi »Delavsko in nameščensko pravo«, ki je izšla lansko leto. Zato nam tudi njegovega najnovejšega dela ni treba posebej priporočati. V razpravi o delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikih je uporabil najnovejše razsodbe s tega področja ter se tako naslajanja na najnovejše pravno stanje tega vprašanja. Knjižico, ki stane dva dinarja in se naroča pri Zvezi društev privatnih nameščencev v Ljubljani, Delavska zbornica, članom, predvsem pa funkcionarjem in zaupnikom NSZ, najtopleje priporočamo.

Po svetu

Stavka »liftbojev« v Ameriki. Uslužbenci pri hišnih dvigalih, ki jih imenujejo liftboje, so v Newyorku stopili v stavko. Vseh stavkajočih je 5700. Presbivalci kakih 250 ogromnih newyorških nebotičnikov so zaradi tega popolnoma odrezani od ostalega sveta. Bajje je prišlo do stavke zaradi tega, ker hišni posestniki niso hoteli priznati »liftbojske« strokovne organizacije.

Tudi poljski rudarji zapuščajo Francijo. Na drugem mestu našega lista poročamo o vračanju naših izseljencev iz Francije v Jugoslavijo. Kakor poročajo poljski listi, morajo tudi poljski rudarji zapustiti Francijo. Pred kratkim se je že vrnilo v domovino 882 poljskih rudarskih družin.